

aksamit oprawne, drukowane po niemiecku o sztuce wojennej od Grafa von Solms, które napisał Graf Reinhard von Solms, ojciec jego, który był marszałkiem wojennym u Karła V⁹⁰. Osobliwe księgi i wdzięczen ich Król barzo. Kupić ich nie dostanie nigdzie, bo ten Graf kazał je u siebie doma drukować i książętom, ludziom rycerskim tylko rozesał; otóż syn jego, mając je jeszcze, posyła je Królowi”. W dalszym fragmencie sekretarz królewski Jan Piotrowski podkreśla wagę tej księgi: „Cokolwiek jedno należy do wojny, wszystko w nich najdzie i dziś, gdy się z Farensbekiem rachowali o żołd, były im te księgi jako poradnik jeden, wedle których opisanie i porządku odcięto mu żołdu niepotrzebnego niemało”⁹¹. Powyższy cytat może wskazywać, że zaledwie trzynastcie lat po śmierci Albrechta Hohenzollerna jego dorobek naukowy odchodził w zapomnienie, wypierany przez dzieła innych autorów.

Dr Karol Łopatecki, adiunkt w Instytucie Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku. Prowadzi badania nad historią nowożytnego prawa wojskowego, kształcenia militarnego oraz architekturą militarną w Europie Środkowej i Wschodniej. E-mail: karollopatecki@gmail.com.

---

⁹⁰ Dostarczono wówczas wydrukowaną w Lich w latach 1559-1560 pracę zatytułowaną *Dises Buch und Kriegsbeschreibung ist vermelden und berichten einer guten ordentlichen Kriegsregierung nach alter teutschen Ordnung, Gebrauch und Herkommen mit anderen noch Büchern von aller Kriegsregierung und Rüstung, so zu dem Krieg gehört*. Treść, w porównaniu z pracami Albrechta Hohenzollerna (A i C+D), nie wyróżnia się oryginalnością, zawiera więcej informacji o narzędziach przydatnych w artylerii i budowaniu blokhauzów. Natomiast książę pruski koncentrował się na zakładaniu obozów, wykorzystaniu taboru, dostarczył ważne tabele ukazujące powierzchnię zajmowaną przez wojsko w szyku, w obozie, na drodze, bez porównania obszerniej opisał też szykowanie oddziałów do bitwy.

⁹¹ J. Piotrowski, *Dziennik wyprawy Stefana Batorego pod Psków*, wyd. A. Czuczynski, Kraków 1894, s. 68-69.